ΤΟ ΔΙΗΓΗΜΑ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΤΗΣ MARGUERITE VIGIER

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟ ΤΗΣ ΤΡΕΛΛΗΣ

ΗΜΑΓΜΕΝΟΣ ἀπ' τὴ λύπη, ὁ Ἀρμάνδος κύτταζε μελαγχολικὰ τὴ γυναίκα του... Ἡ Μάρθα εἶχε χαμηλωμένα τὰ μάτια της καὶ δὲν γύριζε νὰ τὸν κυττάξῃ... Ὥστε ἔτσι λοιπόν, σκέφτοταν ὁ Ἀρμάνδος, ποτὲ πειὰ δὲν θὰ σήκωνε τα ὡραῖα της μάτια νὰ τὸν κυττάξῃ μὲ τρυφερότητα καὶ χαρά, ὅπως ἄλλοτε ἡ γυναικοῦλα του ;...

Πόσο ἦταν εὐτυχισμένοι ἐπὶ δυὸ ὁλόκληρα χρόνια τώρα, ἀπὸ τὴν ἡμέρα ποὺ γνωρίστηκαν καὶ ἀγαπήθηκαν μὲ πάθος !... Μὰ πόσο λίγο βάσταξε, ἀλλοίμονο, ἡ εὐτυχία τους !... Ἐνάμισυ χρόνο μετὰ τὸ γάμο τους, ἡ Μάρθα ἔξαφνα τρελλάθηκε. Καὶ τώρα ἦταν σὰν ἕνα λουλοῦδι μαραμένο καὶ χωρὶς χρῶμα, αὐτὴ ποὺ δῶ καὶ λίγον καιρὸ σπαρταροῦσε ἀπὸ ζωή, ἀπὸ νειάτα !... Τὰ ὡραῖα της μάτια τὰ εἶχε διαρκῶς χαμηλωμένα, καὶ τὰ χείλη της ἦταν πάντα κλειστά. Ἦταν μιὰ ζωντανὴ πεθαμένη, χωρὶς βλέμμα, χωρὶς φωνή !... Καθόταν διαρκῶς σὲ μιὰ μεγάλη πολυθρόνα, καὶ δὲν ἤθελε μὲ κανένα τρόπο ν' ἀλλάξῃ θέσι.

Ὁ δυστυχισμένος Ἀρμάνδος εἶχε φέρει τοὺς καλύτερους γιατροὺς, γιὰ νὰ τὴν ἐξετάσοιν. Ἀλλὰ κανεὶς δὲν μπόρεσε νὰ τὴν ξυναφέρῃ στὰ λογικά της.

— Φαίνεται, εἶπε ἕνας διάσημος φρενολόγος, ἀφοῦ τὴν εἶδε, ὅτι ἔχει ὑποστεῖ κάποιο ἐξωφρενικὸ ἐγκεφαλικὸ κλονισμό, ἢ ἴσως εἶνε θῦμα κληρονομικότητος.

Καὶ ὅμως... Δὲν ὑπῆρχε καμμιὰ παρόμοια ἀρρώστεια στὴν οἰκογένεια τῆς Μάρθας. Ὅλοι οἱ πρόγονοί της ἦσαν ἰσορροπημένοι.

Τότε ὁ Ἀρμάνδος ὑποπτεύθηκε, ὅτι ἡ γυναῖκα του εἶχε περάσει κάποια πολὺ μεγάλη καὶ μυστικὴ λύπη. Ἤθελε, μὲ κάθε τρόπο, νὰ ἐξιχνιάσῃ αὐτὸ τὸ μυστήριο, ἀλλὰ τοῦ κάκου ἐπάσχιζε ὅς τώρα... Δὲν ἄφινε ποτὲ σχεδὸν τὴν Μάρθα μόνη, παρακολουθοῦσε καὶ τὴν παραμικρή της κίνησι. Μὰ ἡ Μάρθα ἔμενε πάντα ἤρεμη στὴ θέσι της, μὲ τὰ μάτια χαμηλωμένα ἢ κυττάζοντας μακρυὰ σὰν ὀνειροπολημένη....

Ὅπου κι' ἂν σκάλισε ὁ Ἀρμάνδος, μέσα στὸ σπίτι, δὲν βρῆκε τίποτε, ἴκανὸ νὰ τὸν διαφωτίσῃ. Οὔτε ἕνα γράμμα, οὔτε ἕνα ξεροὸ λουλοῦδι, οὔτε μιὰ εἰκόνα. Τὸ μόνο ποὺ τώρα τοῦ κινοῦσε ἀκόμα τὴν περιέργεια, ἦταν ἕνα ἀσημένιο κλειδάκι, τὸ ὁποῖο κρεμόταν στὸ βραχιόλι ποὺ φοροῦσε στ' ἀριστερὸ της χέρι ἡ Μάρθα, ἀνάμεσα σὲ διάφορες μικρὲς μεντάγιες καὶ φλωριά.

Μήπως αὐτὸ τὸ κλειδάκι, σκεφτόταν ὁ Ἀρμάνδος, κρύβει τὸ μυστικὸ ποὺ ζητῶ ; Μήπως μὲ τὸ κλειδάκι αὐτὸ εἶχε κλειδώσει ἡ Μάρθα κάποιο κουτί, τὸ ὁποῖο εἶχε κρυμμένο τόσο ἀσφαλῶς, ὥστε ἦταν ἀδύνατο νὰ τὸ ἀνοίξῃ ὁ Ἀρμάνδος ;

Ὅταν, χαϊδεύοντας τὰ κρύα χέρια τῆς Μάρθας, ἄγγιζε αὐτὸ τὸ μικρὸ κλειδάκι, ἔτρεμε σύγκορμος. Καὶ κάποτε, ὅταν κράτησε γιὰ μιὰ στιγμὴ στὸ χέρι του τὸ ἀσημένιο κλειδάκι, τοῦ φάνηκε ὅτι τὰ χαμηλωμένα βλέφαρα τῆς γυναίκας του σάλεψαν ἔξαφνα ἀνάλαφρα, σὰν διπλωμένα φτερὰ πεταλούδας.

«Τί νὰ τῆς ἔχῃ συμβεῖ ἄραγε ; ἀναρωτιόταν ὁ Ἀρμάνδος. Μήπως ἀγαπιοῦσε ἄλλον πρὶν ἀπὸ μένα ; Μήπως συναντήθηκε ἔξαφνα μὲ κάποιον ποὺ ἀγαποῦσε ἄλλοτε καί, μὴ θέλοντας νὰ μὲ προδώσῃ, ὑπέφερε μέχρι τρέλλας ; Μήπως ἀγάτησε κανένα μετὰ τὸ γάμο μας ; Μήπως μ' ἀπατοῦσε ; Μήπως ;... Μήπως ;... Πῶς θὰ μάθω, Θεέ μου, τὴν ἀλήθεια ;....».

Ἀχ' ἐκεῖνο τὸ κλειδάκι ! Γιατὶ τὸ εἶχε κρεμασμένο στὸ βραχιόλι της ; Γιατὶ δὲν ἤθελε νὰ τὸ ἀποχωριστῇ ποτέ ; Τί μυστικὸ ἔκρυβε αὐτὸ τὸ κλειδάκι ;...

Ἔτσι ὁ Ἀρμάνδος περνοῦσε τὴ ζωή του, μέσα σὲ μιὰ ἀτελείωτη ἀμφιβολία, μέσα σὲ μιὰ φρικτὴ ἀγωνία....

* * *

Ἕνα χειμωνιάτικο πρωῒ βρῆκαν τὴ Μάρθα πεθαμένη στὴν πολυθρόνα της !... Ὁ Ἀρμάνδος τὴν ἔκλαψε πικρά. Φίλησε μὲ σπαραγμένη ψυχή, γιὰ τελευταία φορὰ τὸ μαργαριταρένιο πρόσωπό της, τὰ νεκρὰ χέρια της. Καὶ γιὰ τελευταία φορὰ ἄγγισε τὸ ἀσημένιο ἐκεῖνο κλειδάκι.

Αὐτὴ τὴ στιγμὴ ἀκριβῶς μιὰ ὑπηρέτρια πῆγε κοντά του.

— Κύριε, τοῦ εἶπε, καθὼς τραβήξαμε τὴν πολυθρόνα ὅπου καθόταν ἡ κυρία, βρήκαμε μέσα στὶς σοῦστες της αὐτὸ τὸ μικρὸ ἀσημένιο κουτάκι.

Ὁ Ἀρμάνδος τὸ κύτταξε μὲ τρόμο. Ὤ, δὲν ὑπῆρχε καμμιὰ ἀμφιβολία. Ἦταν τὸ κοιτάκι ποὖκρυβε τὸ μυστικὸ τῆς γυναίκας του. Στὸ κουτὶ αὐτὸ ἀνῆκε τὸ κλειδάκι ποῦταν κρεμασμένο στὸ βραχιόλι τῆς Μάρθας.

Δὲν εἶχε, παρὰ νὰ πάρῃ τὸ κλειδάκι ἀπὸ τὸ βραχιόλι τῆς πεθαμένης καὶ νὰ τὸ ἀνοίξῃ.

«Κι' ὅμως, σκέφτηκε ὁ Ἀρμάνδος, ἔχω τάχα τὸ δικαίωμα νὰ βγάλω στὸ φῶς ὅ,τι ἡ Μάρθα θέλησε νὰ κρύψῃ τόσο καλά ;... Καὶ ποιὸς ξέρει ;... Ἴσως ὅλα νὰ εἶνε φαντασίες μου καὶ ἄδικες ὑποψίες μόνο... Ἴσως ἡ Μάρθα δὲν ἔχει κρύψει μέσα σ' αὐτὸ τὸ κουτάκι, παρὰ μόνο ἕνα λουλοῦδι, ποὺ μὲ κίνδυνο τῆς ζωῆς μου, ἔκοψα γι' αὐτὴν κάποτε σ' ἕνα βοινό...».

Ἔτσι ὁ Ἀρμάνδος πῆρε τὸ ἀσημένιο κουτάκι καὶ τὸ ἔβαλε μέσα στὸ φέρετρο τῆς Μάρθας, σιμὰ στὴν καρδιά της, χωρὶς νὰ τὸ ἀνοίξῃ.

— Κοιμήσου, ἀγάτη μου ! ψιθύρισε... Κοιμήσου ἥσυχη... Δὲν θὰ παραβιάσω τὸ μυστικό σου. Μάρθα, ἀγάτη μου, σ' ἀγατῶ, σὲ πιστεύω, σ' ἐκτιμῶ !... Δὲν θέλω νὰ ξέρω τίποτε ἄλλο... Κοιμήσου ἥσυχα, κοιμήσου γλυκά, φτωχή μου, καλή μου γυναικοῦλα !...».

* * *

Πέρασαν μερικὰ χρόνια ἀπὸ τὴν ἡμέρα τοῦ θανάτου τῆς Μάρθας. Ὁ Ἀρμάνδος ἔγινε πειὰ ἀγνώριστος. Εἶνε τώρα ἕνας γέρος μ' ἄσπρα μαλλιά, ἐνῶ δὲν ἔχει φτάσει ἀκόμα τὰ σαράντα.

Ἕνα σαράκι τὸν τρώει καὶ τὸν σκοτώνει σιγὰ—σιγά. Δὲν μπορεῖ νὰ ξεχάσῃ τὸ ἀσημένιο κλειδάκι καὶ τὸ κουτὶ τῆς πεθαμένης.

Φάνηκε μεγαλόψυχος τὴν ἡμέρα τοῦ θανάτου τῆς Μάρθας, ἐκείνη ἀκριβῶς τὴν ἡμέρα ποὺ βρέθηκε καὶ τὸ κουτί. Δὲν θέλησε νὰ τὸ ἀνοίξῃ. Τὸ ἔβαλε μέσα στὸ φέρετρο τῆς γυναίκας του καὶ τὸ θάψαν μαζύ της. Τῆς χάρισε τὸ μυστικό της γιὰ πάντα. Κι' ὅμως ὕστερα ἀπὸ αὐτὸ δὲν μποροῦσε νὰ ἡσυχάσῃ πειά. Ἡ σκέψι του ἦταν διαρκῶς σ' ἐκεῖνο τὸ κουτί. Τοῦ ἐρχόταν κάποτε ἡ τρελλὴ διάθεσι νὰ πάῃ νὰ σκάψῃ τὸν τάφο της, νὰ πάρῃ τὸ κουτί, νὰ τὸ ἀνοίξῃ...

Χίλιες μαῦρες ἰδέες περνοῦσαν ἀπὸ τὸ νοῦ του, χίλιοι ἐφιάλτες τὸν βασάνιζαν. Ἔβλεπε ὀπτασίες τυραννικές. Ἔβλεπε τὴ Μάρθα νὰ τὸν ἀπατᾶ μὲ διάφορους φίλους του, νὰ τοὺς ἀγκαλιάζῃ, νὰ τοὺς φιλῆ στὸ στόμα, ἐκεῖ μπροστά του, τὴν ἔβλεπε νὰ τοῦ δίνῃ τὸ κουτὶ κλειστό, γελῶντας εἰρωνικά... Ἄλλοτε πάλι ἔβλεπε τὸ κουτὶ ἀνοιχτό. Εἶχε μέσα ἐρωτικὰ γράμματα, ἄνθη, κορδέλλες. Τί φρίκη, τί φρίκη !...

Ἔτσι ἡ ζωὴ ἔγινε ἀφόρητη γιὰ τὸν Ἀρμάνδο. Δὲν εἶχε πειὰ σὲ κανένα ἐμπιστοσύνη, δὲν πίστευε πειὰ σὲ τίποτε...

Τὸ καταλάβαινε κι' ὁ ἴδιος, ὅτι ἡ παραφροσύνη σκότιζε τώρα καὶ τὸ δικό του μυαλὸ κι' ὅτι μιὰ μέρα θὰ ἔχανε ἐντελῶς τὸ λογικό του, ὅπως κι' ἡ Μάρθα...

Κι' ἕνα χειμωνιάτικο πρωῒ, ὅμοιο μ' ἐκεῖνο ποὺ εἶχε πεθάνει ἡ Μάρθα, ὁ Ἀρμάνδος πῆγε στὸ νεκροταφεῖο, στάθηκε πάνω ἀπὸ τὸ μνῆμα ποὺ σκέπαζε τὴν ἀγατημένη του καὶ τὸ μυστικό της, καὶ τίναξε τὰ μυαλά του στὸν ἀέρα !....

Ἔμενε πάντα ἤρεμη στὴ θέσι της ἢ κύτταζε μακρυὰ σὰν ὀνειροπαρμένη...

νὰ βροῦμε τούρκικα καράβια !...

— Μά, πατέρα, ἐσὺ εἶσαι γέρος πειά, ἀνήμπορος...., εἶπε ὁ μεγαλείτερος γιός.

— Ὄχι ! διαμαρτυρήθηκε ὁ παλιὸς θαλασσόλυκος μὲ τ' ἄσπρα μουστάκια, τὸ κότσια μου βαστοῦν ἀκόμα. Κι' ἂν εἶνε νὰ πεθάνω, θέλω νὰ πεθάνω πλάϊ στ' ἄμπουρο.

Καὶ ὁ Λαβέρν, στὶς «Ἀναμνήσεις ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα» μᾶς ζωγραφίζει τὴ συγκινητικὴ σκηνὴ ποὺ ὁ Ἀποστόλης, ἔπειτα ἀπὸ τὴν πανολεθρία τῶν Ψαρῶν, καθόταν στὴν ἀκρογιαλιὰ τῆς Αἰγίνας, κύτταζε τὰ λίγα Ψριανὰ καράβια ποὺ εἶχαν γλυτώσει —κι' ἦταν πέντε—ἕξη μοναχό— καὶ ἀναστενάζοντας ἔλεγε σὲ ὅσους τὸν ἐξύγωναν :

— Νά, αὐτὴ εἶνε τώρα ἐμένα ἡ πατρίδα μου...

* * *

Στὰ 1827, ἦρθε στὴν Ἑλλάδα ὁ φιλέλλην Λόρδος Κόχραν. Ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία τοῦ ἀνέθεσε τὴν ἀρχηγία τοῦ στόλου καὶ ὁ Κόχραν παράγγειλε ἀμέσως στὸ γέρο Ναύαρχο τῶν Ψαρῶν νὰ τρέξῃ ἀμέσως νὰ βοηθήσῃ τὰς Ἀθήνας.

Ἂν καὶ ἄρρωστος, ὁ Νικ. Ἀποστόλης ἐξεκίνησε. Ἀλλὰ πρὶν φτάσῃ ἀκόμα στὸν Πειραιᾶ, ἡ πνευμονία ἐξεδηλώθη. Τὸν ξανάφεραν στὴν Αἴγινα, ὅπου καὶ πέθανε στὶς 25 Ἀπριλίου 1827, δυὸ μέρες μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Καραϊσκάκη. Ἦταν τόσο ψυχός, ποὺ ἡ χίρα του δὲν εἶχε τὰ ἔξοδα τῆς κηδείας του. Μὲ δίσκο τὸν ἔθαψαν. Ἀλλὰ τ' ὄνομά του ἔζησε καὶ θὰ ζῇ φωτεινὸ μέσα στὶς σελίδες τῆς Ἱστορίας μας.